

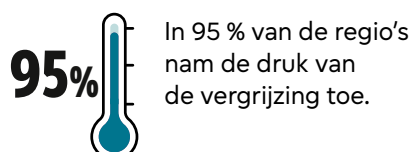
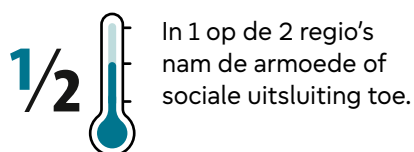
Kan Europa op wereldniveau sterker worden als het zijn interne samenhang verzwakt?

Europa kan alleen sterk staan op het wereldtoneel dankzij sterke regio's en steden. Een sterk Europa heeft nood aan samenhangende, veerkrachtige en democratische regio's en steden die, in tijden van geopolitieke instabiliteit en uiteenlopende uitdagingen, lokaal potentieel benutten, het concurrentievermogen versterken, de veerkracht vergroten en het democratische leven beschermen.

Toch dreigt het voorgestelde meerjarig financieel kader de fundamenteën van het Europese project juist te verzwakken. Het wijkt af van het evenwicht tussen concurrentievermogen en cohesie dat de Europese Unie al decennialang kenmerkt. De sterk gecentraliseerde opzet beperkt de betrokkenheid van regio's, verzwakt het cohesiebeleid en vergroot de territoriale ongelijkheden.

Regionale thermometer

De economische groei heeft niet overal geleid tot betere resultaten op het vlak van werkgelegenheid en sociale ontwikkeling. Tegelijk blijft de vergrijzing van de bevolking de meest wijdverspreide uitdaging.

Wat regio's en steden vragen

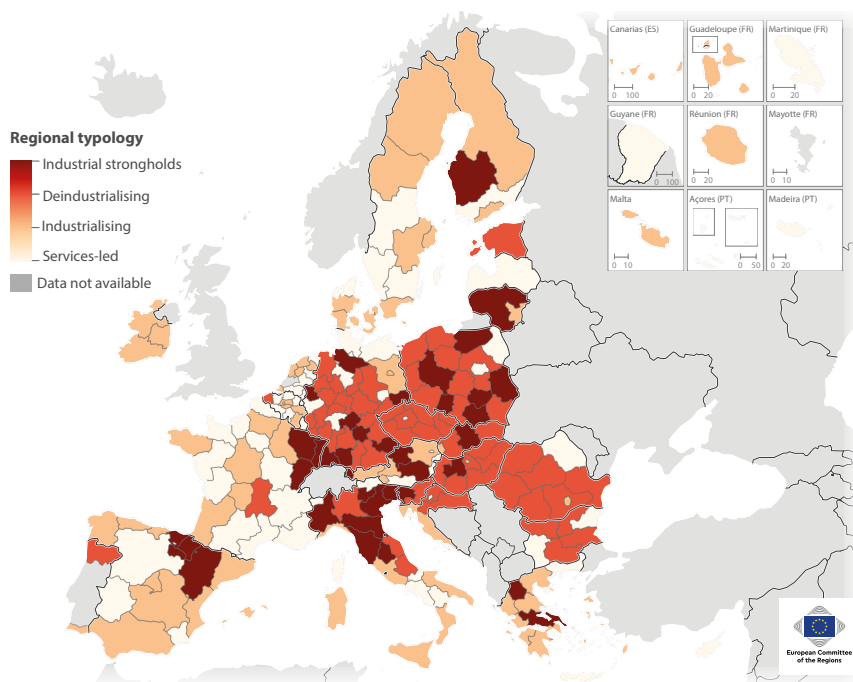
- ➔ Het cohesiebeleid voor alle regio's behouden
- ➔ Partnerschappen met regio's wettelijk verankeren, onder meer via beoordelingen van bestuur op verschillende niveaus en een subsidiariteitsclausule voor plannen voor nationaal en regionaal partnerschap (NRP-plannen)
- ➔ Het beginsel "doe geen afbreuk aan de cohesie" op alle EU-programma's toepassen
- ➔ Territoriale effectbeoordelingen en regionale controles toepassen op de volledige EU-begroting

Regio's en steden pleiten ervoor het MFK 2028-2034 vast te stellen op 1,27 % van het bni van de EU, exclusief de 150 miljard EUR aan aflossingen van de NextGenerationEU-schuld. Dat sluit aan bij het voorlopige standpunt van het Europees Parlement.

Concurrentievermogen vraagt om cohesie

Industry supports over 30 million European jobs across EU regions and is a cornerstone of the EU's strategic autonomy and social cohesion. However, disparities persist and are widening. Declining production and high energy costs are weakening regional competitiveness. Fragmented regulation, supply chain dependencies and uneven innovation capacity also hinder the commercialisation of research, increasing deindustrialisation and import risks.

Industrial transformation requires a place-based EU industrial policy that aligns investment with regional needs, prioritises decarbonisation, modernises energy infrastructure, streamlines permitting procedures and provides predictable support for the just transition, thereby strengthening both competitiveness and fairness.

Figuur 1 — Werkgelegenheidsdynamiek in de maakindustrie in de EU, 2019–2024 Per NUTS 2-regio (classificatie van 2021)
Regionale typologie 1. Industriële bolwerken 2. Deïndustrialisering 3. Industrialisering 4. Focus op dienstverlening
Bron: Gegevens afkomstig van Eurostat (dataset code lfst_r_lfe2en2), gebaseerd op Rodríguez-Pose en Bartalucci

Lokaal voorbeeld Karinthië, Oostenrijk

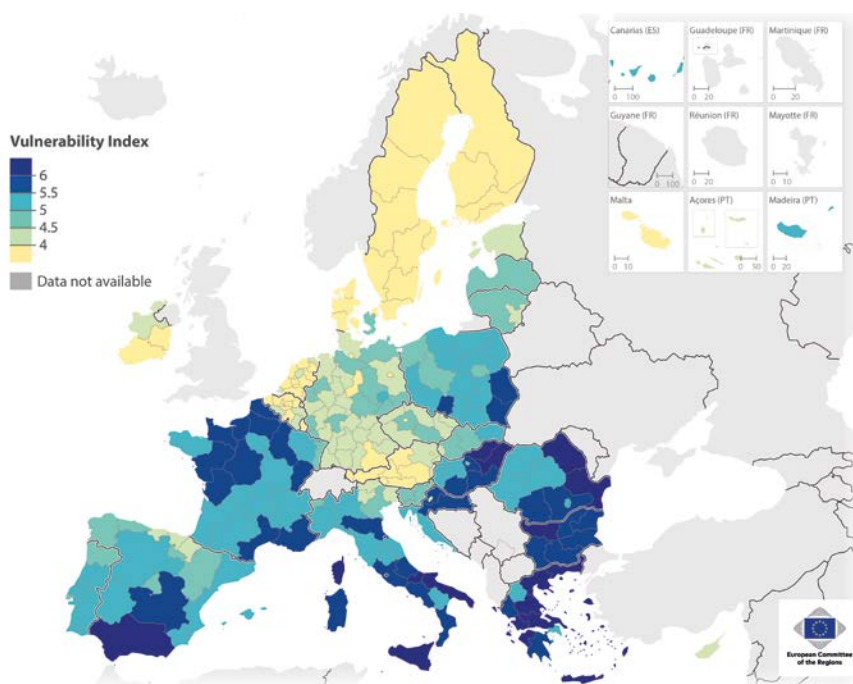
Kmo's beschikken vaak niet over de tijd en middelen om hun weg te vinden in de complexe procedures voor EU-subsidies. Om dit knelpunt aan te pakken, richtte de regionale regering van Karinthië het SILICON ALPS-cluster op. Dit succesvolle regionale innovatie-ecosysteem brengt meer dan 140 bedrijven uit de elektronicasector samen en ondersteunt hen met gestructureerde audits, cascadefinanciering en rechtstreeks advies.

30 miljoen
Europeanen
zijn afhankelijk
van banen in de
maakindustrie

Geen veiligheid zonder veerkracht

Klimaatverandering vormt een steeds grotere bedreiging voor de veiligheid van Europa, de gezondheid van burgers, de regionale cohesie, het concurrentievermogen, de infrastructuur en de overheidsfinanciën. Bij een mondiale temperatuurstijging van 3°C zouden naar verwachting jaarlijks bijna 100 000 mensen overlijden als gevolg van hittegolven. De kosten van droogte worden geraamd op 9 miljard EUR per jaar, terwijl overstromingen aan de kust tegen 2100 schade van meer dan 1 biljoen EUR kunnen veroorzaken. Het aantal bosbranden is de afgelopen 4 jaar met 57 % toegenomen.

De regio's in de EU zijn niet allemaal even kwetsbaar en worden verschillend getroffen. Daarom hebben zij meer solidariteitsfinanciering van de EU nodig om zich beter aan te passen aan de klimaatverandering, hun paraatheid te vergroten en hun veerkracht te versterken. Een doeltreffende aanpak staat of valt met bestuur op verschillende niveaus en voldoende technische capaciteit.

Figuur 2 — Territoriale kwetsbaarheid in de EU in 2025, kwetsbaarheidsindex Per NUTS 2-regio (classificatie van 2024)

Bron: Zie Europese Commissie, Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek.

Lokaal voorbeeld

Jelenia Góra, Polen, en regio Liberec, Tsjechië

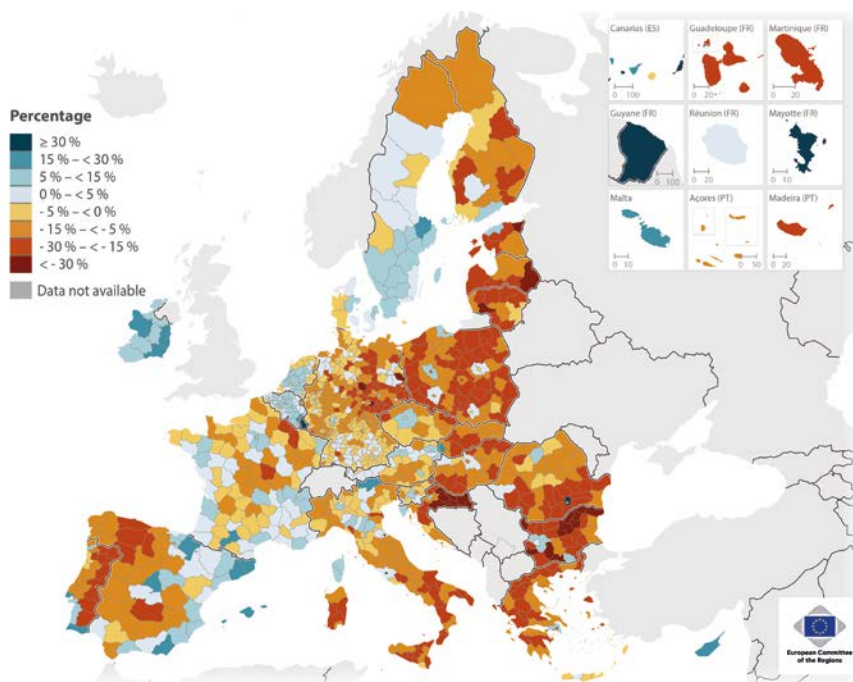
De overstromingen van 2024 hebben het Pools-Tsjechische grensgebied zwaar getroffen. Sindsdien hebben dankzij INTERREG-financiering 1150 brandweerlieden en medewerkers van de hulpdiensten gezamenlijk kunnen trainen, ervaringen en procedures kunnen uitwisselen en de grensoverschrijdende samenwerking en reactiesnelheid kunnen verbeteren.

Every EUR
1 miljard
euro aan
investeringen in
waterweerbaarheid
kan 16 000 banen
opleveren in
de EU en een
rendement van
2,35 EUR per
geïnvesteerde
euro genereren

"Het recht om te blijven" onder druk

Demografische veranderingen vergroten de territoriale ongelijkheden in de EU. Naar verwachting zal tegen 2050 bijna driekwart van de regio's, vooral plattelandsgebieden, met bevolkingskrimp te maken krijgen. Bevolkingskrimp leidt tot een kleiner arbeidsaanbod en lagere belastinginkomsten, terwijl het verdwijnen van essentiële voorzieningen nog meer mensen ertoe kan aanzetten de regio te verlaten. Een treffend voorbeeld zijn de zogenoemde "medische woestijnen": gebieden waar de toegang tot gezondheidszorg beperkt is door personeelstekorten en de concentratie van artsen in grootstedelijke gebieden en regio's waar hogere salarissen worden geboden. Tegelijkertijd hebben regio's met bevolkingsgroei en de meeste stedelijke gebieden te maken met toenemende druk op de woningmarkt en de infrastructuur.

Om het "recht om te blijven" te waarborgen, zijn in alle regio's aanzienlijke investeringen nodig in lokale werkgelegenheid, huisvesting, toegang tot essentiële voorzieningen, connectiviteit en levenskwaliteit. Het cohesiebeleid moet krachtig blijven om geïntegreerde strategieën voor territoriale revitalisering te bevorderen.

Figuur 3 — Verwachte relatieve bevolkingsontwikkeling tussen 2025 en 2050 Per NUTS 3-regio (classificatie van 2024)
Bron: Gegevens afkomstig van Eurostat (dataset code proj_25rp5)

Lokaal voorbeeld Regio Madrid, Spanje

De bevolking van Madrid concentreert zich steeds sterker in de hoofdstad en het grootstedelijk gebied, waardoor de verschillen tussen stad en platteland toenemen. Met het programma Pueblos con Vida heeft de regio 155 miljoen EUR geïnvesteerd in huisvesting, werkgelegenheid en essentiële diensten. De 15 gerichte maatregelen hebben gemeenten met minder dan 5 000 inwoners geholpen om hun bevolking met 14 % te laten groeien. Dit illustreert wat plaatsgebonden beleid kan opleveren

135 miljoen
Europeanen
wonen in regio's
die in stagnatie
of achteruitgang
verkeren,
met name in
plattelands- en
perifere gebieden

